

זאת כל חייך? אני רוצה להיות מאושר, אומרים אנשים. האם איננו נותנים להם אושר?... האיננו גורמים להם הנאה? רק בשביל זה אנחנו חיים, לא? בשביל התענוג, בשביל הריגוש? ואתה חייב להודות שהתרבות שלנו מספקת הרבה מאלה (עמ' 67-68).

מונטאג פוגש את פֶּאָבֶר, פרופסור לאנגלית לשעבר שסובל מייסורי מצפון על שלא הגן על הספרים לפני שהיה מאוחר מדי. בהסבירו את היתרונות שבקריאה הוא מציע שזוהי הגישה הטובה ביותר לפנאי. "אה, אבל יש לנו הרבה שעות חופשיות", סותר מונטאג, ולכך עונה הפרופסור:

שעות חופשיות, כן. אבל זמן לחשוב? אם אתה לא נוהג במהירות של מאה מייל לשעה, כך שאינך יכול לחשוב על דבר מלבד הסכנה, אז אתה משחק במשהו, או יושב בחדר שבו אינך יכול להתווכח עם ארבעת הקירות של הטלוויזיה, למה? כי הטלוויזיה 'אמיתית'. היא מיידית, יש לה ממדים. היא אומרת לך מה לחשוב ומחדירה זאת פנימה. זו חייבת להיות האמת. זה נראה כל כך אמיתי. היא מקפיצה אותך מהר כל כך למסקנות שלה, שלמוח שלך אין די זמן למחות, 'איזה שטויות!' (עמ' 93-94).

ברדבורי שואל אותנו למה שמישהו ירצה לקרוא – לקרוא בעיון ובעומק, ולא רק את ספרי הקומיקס שהכבאים עוד מתירים – ולא לראות את צ'רלי נושך את האצבע, או להיות האדם השני מליארד שרואה את "גנגם סטייל" ביוטיוב.

http://shabbatmakor.files.wordpress.com/2013/07/shutterstock_134645003.jpg

עולם שהולך ונהיה יותר ויותר אנטי-השכלתי
איור: shutterstock

חיים של פנימיות

אבל הקריאה היא חלק חיוני לחיים ערים ומעורבים. אני זוכר את עצמי נכנס לראשונה לספריית ישיבה יוניברסיטי בניו יורק כסטודנט, כשלמולי שלט גדול שעליו ציטוט של ר' יהודה אבן תיבון: "שים ספרים חבריך, רעה בגניהם ולקוט שושניהם". לקראת סוף הרומן מונטאג פוגש את מחתרת הספרים – אוהבי ספרים מנוודים, שלמדו ספריות שלמות בעלי-פה. זה את ג'ונתן סוויפט, וזה את

"המדינה" של אפלטון (מונטאג לבסוף לוקח על עצמו לשנן את ספר קהלת). כמו התנאים או האמוראים, הם "בעלי המסורה" של "הספרות שבעל פה". האין זו מהות הקריאה? האם הספרים שאנו קוראים לא נהיים חלק מאיתנו?

בחינוך, כמו בחיים, אנו חייבים להדגיש שהפעולה הפשוטה של הקריאה הינה האימון הטוב ביותר לפיתוח התכונות הנדרשות לניהול חיים של פנימיות והיכולת לחשיבה רפלקטיבית המובילה לבגרות רוחנית. על פי פרופ' פאבר, קריאה נכונה מובילה ל"איכות מרקם של מידע" המושגת בעזרת הקריאה, הפנאי לעכל אותה ו"הזכות לפעול על בסיס מה שלמדנו מיחסי הגומלין בין שני הראשונים". הנרי דיוויד תורו, בפרקו של "וולדן" המהלל את הקריאה, מביח שעל גבי ערמת ספרים "אנו יכולים לקוות לעלות ולגשת אל גן העדן סוף כל סוף".

התרגום המצוין של נועה מנהיים יזכיר לקוראים הישראלים את מרכזיות הקריאה בתרבותנו, במסורתנו ובחברתנו, ובה בעת הוא מזהיר מפני הסכנה האפוקליפטית של מגמות מסוימות. באפילוג החדש, שממקם את הרומן בתוך ההקשר הרחב יותר של הז'אנר הדיסטופי, היא מזכירה לנו ש-60 שנה לאחר ההוצאה הראשונה של הספר אנו חיים ב"עולם חדש מופלא", שבו אתר amazon.com יכול למחוק ספר אלקטרוני שלם בלחיצת כפתור (מה שקרה לפני ארבע שנים, באופן אירוני, לספרו של אורוול). אנו מסתובבים עם סמארטפונים, שאיתם אנו יכולים לגשת כמעט אל כל עולם הידע האנושי, אך משתמשים במכשירים אלו כדי לצפות בחתולים משחקים עם חוט. האח הגדול לא היה מסוכן כל כך בסופו של דבר. האם נוכל לומר את אותו הדבר על תוכנית הריאליטי העונה לאותו שם?

הרב יוסף סאקס הוא מייסדה של 'עמותת עתיד' לחינוך יהודי, ומרצה ב'בית עגנון' בירושלים

פורסם במוסף 'שבת' (<http://musaf-shabbat.com>), 'מקור ראשון', כ"ז תמוז תשע"ג, 5.7.2013

[About these ads \(http://en.wordpress.com/about-these-ads\)](http://en.wordpress.com/about-these-ads)

Posted on 5 ביולי 2013, in ביקורת ספרים, גיליון מטות מסעי תשע"ג - 830, סיפורת and tagged [פרנהייט 451](#), [להגיב](#). Bookmark the [permalink](#).

להגיב

תגובות (0)